

ПРОДУКУВАННЯ ПИСЬМОВОГО МОВЛЕННЯ У ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ПРАКТИЦІ

Т.Б. Бондаренко

старший викладач,

Національний технічний університет України «КПІ»

На думку психологів, продукування іншомовного писемного мовлення належить до найбільш складних форм мовленнєвої діяльності. Ф. де Соссюр вважав, що в більшості людей зорові враження ясніші та триваліші, ніж слухові, а графічний образ затуляє собою звук [3]. Це означає, що при продукуванні писемного мовлення повинна виконуватися додаткова умова підлеглості мовній системі – точному дотриманню орфографічних правил.

Якщо при вивченні рідної мови навчання письму починається після оволодіння усним мовленням, то при вивченні іноземної мови оволодіння письмом та письмовим мовленням передує і впливає на розвиток усного мовлення. Таким чином, письмове мовлення одночасно виступає і метою, і засобом навчання іноземній мові. А.А. Леонтьєв зазначав, що писемному мовленню притаманна величезна палітра комунікативних можливостей [2].

За відсутності безпосереднього, живого контакту, що зазвичай супроводжує продукування усного мовлення, для писемного мовлення необхідне більш повне розкриття змісту думки через застосування більш систематичного, логічно зв'язаного викладу. Тому в писемному мовленні таким важливим є процес обдумування, що забезпечує пошук найбільш зручних та економічно доречних граматичних структур та лексичних одиниць для передачі смислового змісту.

У писемному мовленні з притаманною для нього контекстуальністю (тобто, зв'язністю і систематичністю) вираження смислового змісту завжди поєднується з комунікативною спрямованістю. Ці два параметри однаково потребують логіки викладу, продуманості та плановості. Однак, педагогічна

практика доводить, що при продукуванні іншомовного писемного мовлення виникає приблизно в три рази більше помилок, ніж у його сприйнятті та розумінні, оскільки вимоги до письмового мовлення у процесі вивчення іноземної мови підвищуються. З послідовним освоєнням виразних засобів мови письмове мовлення стає більш точним, набуває рис композиційної стрункості, чіткості, аргументованості та доказовості викладу. Так навички писемного мовлення, що набуваються, з успіхом реалізуються при написанні доповідей, повідомлень, перекладів і практиці ділового та особистого листування.

В той же час, письмове мовлення як фіксація мовленнєво-творчого процесу слугує в навчальній практиці розвитку усного мовлення, мисленню на іноземній мові та формуванню комунікативної компетенції. Таким чином, письмове і усне мовлення є відображенням процесу мислення з використанням виразних засобів мови, що вивчається; усне і писемне мовлення можуть переходити один в другого та взаємно ініціюватися.

Т.Г. Камянова вважає, що найбільш продуктивними вправами для формування вмінь та навичок писемного та усного мовлення є два види вправ: перший – це вправи на переклад речень (або текстів) з рідної мови на іноземну, другий – вправи творчого характеру на складання розповідей і звітів про події особистого чи громадського життя з використанням активного лексико-граматичного матеріалу. Перший вид вправ є відсутнім у закордонних підручниках, але він є надзвичайно важливим, оскільки базується на бінарному співставленні двох мов. Це надає можливість "висвітлити" невідповідності в позначенні еквівалентних понять, що зустрічаються в двох мовах, побудову граматичних структур, що відбивають специфічні для нації-носія мови ходи думки [1].

Вправи на переклад спрямовані на попередження небажаної інтерференції рідної мови та інтенсифікацію позитивних перенесень. При виконанні таких вправ відбувається «перекодування» мислення на реалії іншої мови, оскільки операції, що виконуються особою, яка опановує іноземну мову,

максимально спрямовані на формування мовленнєво-мислительної діяльності в іншомовному коді.

До вищезазначених операцій слід віднести відбір відповідних іншомовних лексичних та граматичних одиниць, їх співставлення з лексико-граматичними нормами вираження думки рідною мовою, складання цілого з частин, побудову словосполучень і речень за аналогією, творче комбінування, дотримання точності. В той же час при виконанні письмового перекладу не можна не враховувати багатозначності слів, омонімії, ролі контексту для адекватного відтворення граматичних, лексичних та стилістичних особливостей тексту.

Існує загальна думка, що переклад на іноземну мову вимагає достатньо високого рівня мовної компетенції. Тому починати формування таких навичок потрібно починати від самого початку оволодіння іноземною мовою.

Методика навчання письмовому перекладу як спеціальній дисципліні ґрунтується на сформованих початкових навичках перекладу, набутих при виконанні вправ на переклад у системному курсі. Поступова зростаюча складність перекладацьких вправ потребує інтелектуальних зусиль для здійснення синтезу, що супроводжує мовленнєво-мислительну діяльність в цілому.

Перекладацькі вправи, в яких відпрацьовується розгорнутість мовлення, а також тренування збереження послідовності та логічності у вираженні думки у іншомовному коді сприяє тому, що на другому і ще більш на третьому рівнях оволодіння іноземною мовою (що відповідають європейським рівням *Upper-Intermediate* і *Advanced*) формуються навички, що дозволяють успішно виконувати письмові переклади інформативно-насичених текстів з рідної мови на іноземну.

На просунутому етапі навчання тексти країнознавчого характеру дозволяють при виконанні перекладу з рідної мови на іноземну активізувати вживання політико-економічної лексики для подальшого використання при реферуванні газетних та журнальних статей. Що стосується другого виду

письмових робіт – творчих робіт, то вони теж виключно важливі, оскільки дозволяють обирати мовні засоби, що відповідають індивідуальним особливостям мислення і мовлення. Саме завдяки творчим письмовим роботам, з часом відбувається індивідуалізація письмового іншомовного мовлення. Одночасно відбір індивідуальних засобів вираження, який практикується у письмових роботах, безпосередньо переходить до усного мовлення і стає невід’ємною частиною комунікативної компетенції.

Література:

1. Камянова Т.Г. Успешный английский. Системный подход к изучению английского языка / Т.Г. Камянова. – М.: ООО «Дом Славянской Книги», 2008. – 507 с.
2. Леонтьев А.А. Психологические единицы и порождение речевого высказывания. / А.А. Леонтьев. – М.: Наука, 1969. – 308 с.
3. Соссюр Ф. Курс общей лингвистики. Тезисы Пражского лингвистического кружка. Сборник статей. / Ф. де Соссюр – М.: Прогресс, 1967. – 256 с.

LE FACTEUR DE MOTIVATION EN APPRENTISSAGE DE LA PRONONCIATION

І.В. Борушевич

*викладач кафедри теорії, практики та перекладу французької мови
Національного технічного університету України «КПІ»*

Enseigner la prononciation, c'est non seulement avoir des connaissances linguistiques spécifiques à cet enseignement, mais c'est aussi être attentif aux facteurs affectifs des apprenants. Les connaissances linguistiques concernent les aspects segmentaux et supra-segmentaux : enseigner la prononciation c'est enseigner l'articulation de nouveaux sons (ou de sons connus mais à articuler dans de nouveaux contextes) et c'est aussi enseigner le rythme de cette langue. On sait qu'une mauvaise